

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ,
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К.Д. УШИНСЬКОГО»

Хмельницька гумантарно-педагогічна академія (Україна)

Юго Западний університет «Неофіт Рілські» (Болгарія)

Велікотирновські Університет «Св.Св.Кіріл і Методій» (Болгарія)

Харбінський інженерний університет (Китай)

Міжнародний Незалежний Університет Молдови (ULIM) (Молдова)

УПРАВЛІННЯ ТА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
21-22 листопада 2024 року**

УДК: 378.11+371.201+658.401.2
У677

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Сакалюк О. О. – завідувач кафедри освітнього менеджменту та публічного управління ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кандидат педагогічних наук, доцент.

Ручкіна М. М. – доцент кафедри освітнього менеджменту та публічного управління ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кандидат педагогічних наук, доцент.

Рецензенти:

Корнєшук В. В. – завідувач кафедри психології та соціальної роботи Національного університету «Одеська політехніка», д.пед.н., професор

Воронова С. В. – завідувач науково-методичної лабораторії управлінської діяльності та забезпечення якості освіти, старший викладач кафедри філософії освіти КЗВО «Одеської академії непевної освіти Одеської обласної ради», к. пед. н.

Рекомендовано до друку Вченою радою ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», протокол №7, від 26 грудня 2024 року.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

Управління та інновації в освіті: досвід, проблеми та перспективи:

У677 збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса 21-22 листопада 2024 року Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського , 2024. 134 с.

До збірника увійшли матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої управлінню закладами освіти, досвіду, проблемам та перспективам їх розвитку.

Науковці та здобувачі освіти висвітлюють питання щодо управління освітнім процесом в умовах розвитку інноваційного середовища та організаційно-психологічних аспектів менеджменту в освіті.

УДК: 378.11+371.201+658.401.2
© Університет Ушинського, 2024

Груник Іван, Україна

ВИКЛИКИ ТА РИЗИКИ В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Повномасштабна російська агресія, яка триває третій рік, підтверджує, що Україна повинна інтегруватися в Європейський простір. Для післявоєнної відбудови України і відновлення економіки виникне необхідність забезпечення кваліфікованими кадрами пріоритетних галузей: будівництво, транспорт, машинобудування, гірничодобувна промисловість, аграрний сектор, деревообробна та харчова промисловість тощо. Постає гостра потреба не тільки в представниках робітничих професій (прогнозується більше 50%), але і керівниках середньої ланки: начальників цехів, дільниць, відділів тощо. Адже керівник середнього рівня – це сполучна ланка між вищим керівництвом і робітниками, головними управлінськими обов'язками яких є: планувати та давати завдання в межах своєї компетенції; добирати й навчати персонал; контролювати і координувати роботу; виконувати виробничі завдання. На часі – усвідомлення важливості підготовки фахівців відповідно до дескрипторів 5 рівня Національної рамки кваліфікацій, навчання яких здійснюють заклади фахової передвищої освіти.

Водночас заклади фахової передвищої освіти стикаються з численними викликами, які вимагають від керівника стратегічного мислення, та інноваційних підходів до управління. Керівництво закладом у таких умовах – це постійне балансування між стратегічним плануванням та реагуванням на зовнішні зміни.

Мета цієї статті – розглянути ключові виклики та ризики, з якими стикаються ЗФПО, та можливі шляхи їх подолання для забезпечення стабільного розвитку.

1. Законодавчі та регуляторні ризики.

Часті зміни в освітньому законодавстві викликають складність швидкої адаптації до змін у нормативно-правовій базі.

Зараз триває реформа профільної середньої освіти, яка передбачає формування мережі закладів профільної освіти академічного або професійного спрямування. Слід відзначити, що в чинному освітянському законодавстві поняття «академічний ліцей» та «професійний ліцей» не визначені. Під час формування цієї мережі важливо не загубити підготовку фахових молодших бакалаврів. Для надання здобувачам освіти можливості широкого вибору профілю навчання та додаткових курсів за обраним напрямом чи поза профілем виникає необхідність створювати багатопрофільні ліцеї через співпрацю закладів фахової передвищої та професійної (професійно-технічної) освіти. Ядром такого багатопрофільного ліцею має стати заклад фахової передвищої

освіти, навчальний процес якого за змістом і формою є більш наближеним до системи вищої освіти та передбачає утворення «гнучких груп, модульного принципу і проектного навчання», як і передбачає реформа профільної середньої освіти.

Для тісної інтеграції України в Європейський Союз виникає необхідність прийняття нового закону про освіту, з широким і ґрунтовними обговореннями, який буде в повній мірі адаптований до Європейських освітніх стандартів з чітким розмежуванням ступенів освіти: фахова передвища і вища.

Заклади фахової передвищої і вищої освіти з відповідною матеріально-технічною базою та кваліфікованими педагогічними і науково-педагогічними кадрами зможуть забезпечити перекваліфікацію і професійне навчання демобілізованих військовослужбовців за робітничими професіями, ступенем фахового молодшого бакалавра та рівнями вищої освіти – бакалавр та магістр за кошти державного бюджету з державною гарантією забезпечення першого робочого місця та виплатою матеріальної допомоги в розмірі місячного окладу.

2. Фінансові та економічні ризики.

Зважаючи на суспільно-економічне становище України під час повномасштабного вторгнення держави-агресора, заклади фахової передвищої освіти стикаються з недостатнім державним фінансуванням, зокрема для оновлення матеріально-технічної бази та навчальних матеріалів. Виникає потреба в залученні додаткових коштів через гранти чи тісну співпрацю зі стейкхолдерами. Роботодавець і ринок праці вимагають компетентних фахівців, які володіють сучасними технологіями виробничих процесів. Реальним майданчиком для взаємодії освітньої та виробничої сфери з підготовки кваліфікованих кадрів середньої ланки може стати дуальна форма здобуття фахової передвищої освіти (Наказ МОН №426 від 13.04.2023). Також дуальна форма здобуття фахової передвищої освіти може стати одним із шляхів покращення матеріально-технічної бази ЗФПО та однією із форм співпраці: фаховий коледж готує кваліфіковані кадри, а роботодавець – оновлює матеріально-технічну базу закладу освіти, зокрема передає сучасну комп'ютерну та мультимедійну техніку: 3D-принтери, комп'ютерні симулятори і т.д., та забезпечує спеціалізованим програмним забезпеченням, навіть і з обмеженням, але достатнім для навчання, функціоналом.

3. Виклики в контексті цифровізації освітнього процесу.

Цифровізація освіти – впровадження в освітній процес на всіх рівнях сучасних інформаційно-комунікаційних технологій з метою розвитку у молоді навичок XXI століття (в тому числі – аналізу достовірності отримуваної інформації, застосування критичного мислення), максимального використання в навчальних цілях різноманітного мультимедійного контенту, інтенсифікація освітнього процесу за рахунок застосування інтерактивних методів навчання [3, с. 1]. Цей процес стає неможливим без кадрів, підготовлених до роботи в умовах цифрового освітнього середовища, які володіють цифровою компетентністю: здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності, ефективно використовувати наявні та створювати (за

потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси, використовувати цифрові технології в освітньому процесі [4, с. 2].

Основними цифровими освітніми інструментами є система ЄДЕБО хмарні середовища, мобільні та інтернет технології, відкриті онлайн курси, електронний журнал, Е-сервіси на платформі «Дія».

Електронний журнал забезпечує прозорість, доступність та ефективність організації освітнього процесу, дозволяючи здобувачам освіти, викладачам і батькам оперативно отримувати інформацію про успішність, відвідуваність та домашні завдання. Переваги електронного журналу: зменшення паперової роботи, швидкий доступ до даних у реальному часі, різні аналітичні інструменти для оцінки успішності, підвищення якості комунікації. Звичайно, для ефективного використання електронного журналу в освітньому процесі потрібне відповідне технічне забезпечення, забезпечення конфіденційності даних, учасники освітнього процесу, які володіють цифровими навичками. Електронний журнал – це інструмент, який сприяє цифровій трансформації освіти.

4. Безпекові ризики в умовах повномасштабної російської агресії.

Повномасштабна російська агресія створила серйозні безпекові ризики для закладів фахової передвищої освіти. До них належать: фізична загроза через обстріли та руйнування інфраструктури, психологічні проблеми через стрес і внутрішню мотивацію, організаційні труднощі через перехід на дистанційне навчання та міграція студентів і викладачів. Крім того, зростають ризики кіберзагроз і пропаганди, а також виклики в захисті персональних даних. Для зниження ризику і забезпечення безпечних умов для всіх учасників освітнього процесу є важливим облаштування захищених просторів в закладах освіти відповідно до вимог, затверджених постановою Кабінету Міністрів України № 866 від 02.08.2024р. «Про затвердження Методики оцінки ризиків безпеки в системі освіти, пов'язаних із збройною агресією Російської Федерації проти України».

5. Кадрові ризики та соціальні виклики.

Сьогодні вже більшість менеджерів освіти переконались у важливості питань кадрової політики, адже при правильній організації управління кадрами закладу освіти може отримати вагому конкурентну перевагу на ринку, а вдало дібраний трудовий колектив, команда одностудентів здатні реалізувати серйозні завдання, що стоять перед закладом освіти [5, с. 49-50]. Зараз заклади освіти стикаються з втратою висококваліфікованих викладачів через недостатній рівень заробітної плати, зниження мотивації, відсутність професійного розвитку. Звичайно, вирішити всі проблеми не вдасться, але увага адміністрації завжди стимулює. Ще одним суттєвим чинником визнання є вдячність керівництва за досягнуті результати, що також активно мотивує людей [5, с. 51]. Також заклади фахової передвищої освіти стикаються зі складністю знайти компетентних викладачів спеціальностей. Звичайно, одним із шляхів подолання цього ризику є тісна взаємодія із стейкхолдерами та залучення їх кадрового потенціалу до освітнього процесу.

Триваючий воєнний стан в Україні посилив соціальні виклики: зменшення контингенту студентів через демографічний спад, міграцію та економічні труднощі; адаптація до змінених потреб молоді; підтримка психологічного стану учасників освітнього процесу в умовах постійного стресу та нестабільності. Для підтримки конкурентоздатності закладу освіти важливим є його позиціонування: активна інформаційна кампанія про переваги фахової передвищої освіти та профорієнтаційна робота.

Управління закладом освіти, особливо в умовах сучасних викликів, вимагає перш за все стратегічного планування та визначення завдань на період до 10 років, як інструменту подолання невизначеності. Також шляхами подолання викликів та запобігання і подолання ризиків є: розширення джерел фінансування (гранти, партнерські програми, платні послуги) та їх ефективне використання; інвестування у професійний розвиток викладачів; впровадження інноваційних технологій; цифровізація управлінських процесів та автоматизація адміністративних завдань; моніторинг і аналіз ризиків, що передбачає регулярну оцінку поточних загроз та адаптацію до нових умов.

Література

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145- VIII : станом на 02. лип. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Про фахову передвищу освіту : Закон України від 06.06.2019 р. № 2745- VIII: станом на 23. берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>
2. Іщенко А. Ю. Національна платформа цифрової освіти як пріоритетний інструмент оновлення вітчизняної освітньої системи. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-05/cyfrova-osvita.pdf>. Назва з екрана.
3. Наказ МОН України «Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності». 2021. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-programi-pidvishennya-kvalifikatsiyi-pedagogichnih-pracivnikiv-z-rozvitku-cifrovoyi-kompetentnosti> (дата звернення: 18.11.2024).
4. Черненко Н. М. Ризик-менеджмент у закладах освіти Навчальний посібник Одеса 2020. 110 с. URL : <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/9759/1/Chernenko.%202020.pdf>

Данченко Наталія, Україна

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЗМІН

Сучасні кризові явища, зокрема недостатня фінансова підтримка системи освіти, низькі показники якості освіти, недостатня мотивація педагогічного колективу та інші, вимагають ефективного управління у сфері освіти для їх

ЗМІСТ

Секція 1	
Білинська М. СУЧАСНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ В КОРИСТУВАННІ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ	3
Garakanidze Z. GEORGIA'S TECHNOCRATIC RISK ANALYSIS TO ENSURE ITS ECONOMIC SECURITY	7
Гжибовська Т., Дай Дапин СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ	10
Головчук Ю. ТРАНСФОРМАЦІЯ ЛІДЕРСТВА В ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ТЕНДЕНЦІЙ ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ	13
Горліченко А., Колесніков М. КОНТРОЛЬ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ВИДИ ТА ФУНКЦІЇ	17
Данько О. ВПЛИВ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ НА УПРАВЛІНСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ	20
Казимир Я. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	23
Копусь О., Мельнік А. РОЗВИТОК ЗАКЛАДУ ОСВІТИ: СУЧАСНІ АСПЕКТИ	26
Мамутов Ф. ЧИННИКИ УПРАВЛІНСЬКОГО СПІЛКУВАННЯ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	27
Почетова В. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ	30
Савчук С. СТРУКТУРА УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (ЗЗСО)	34
Сакалюк О., Ван Чжипен САМОРОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МЕНЕДЖЕРА ОСВІТИ	36
Секція 2	
Груник І. ВИКЛИКИ ТА РИЗИКИ В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	39
Данченко Н. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	42